

UNITARIUS-ERTESEITO

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Koháry-utca 4. II.
Telefonszám: Lipót 974-24.
Minden pénz a lelkeszi hivatal címére
küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
Munkatársak:
Botár Imre Buzogány Anna
dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
Előfizetési ára:
Egy évre 4 pengő

Torda: 1568.

HATÁRKÖVEK

Pozsony: 1848.

az unitárius egyház történetében. Ezekben a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy **az unitárius vallás bevett vallás** (recepta religio).

TARTALOM.

Dr. Boros György unitárius püspök	==	
Az egy igaz Isten nevében	==	Dr. Boros György
Népemhez	==	P. B.
Zarándok út (folytatás)	==	Józan Miklós
Egyházköri közgyűlés	==	
Hirek	==	

RIGÓ FERENC

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ MESTER

Hitrokonoknak a napi árnál olcsóbban
vállal egy szobafestést mint mázolást.

Levelező-lap hívásra házhoz jövök.

PESTERZSÉBET, JÁNOS-UTCA 66.

BERDE LAJOS

cipészüzlete

BUDAPEST, II. BATHYÁNY-U. 48.

Férfi- és női cipőt mérték után készítek. Javítást is vállalok. Mérsékelt árak. Hő és sárcipők szak-szerű javítását vállalom.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

NEMES ÉS SCHREMEK

OKLEVELES KERTÉPÍTŐK.

Vállalnak minden nemű kertészeti munkát. Új kertek készítését, régi kertek átalakítását és karban tartását.

HITROKONOKNAK KEDVEZMÉNY

I. Tigris-utca 41.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Koháry-utca 4. II.
 Telefonszám: Lipót 974-24.
 Minden pénz a lelkeszi hivatal címére
 küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
 Munkatársak:
 Botár Imre Buzogány Anna
 dr. Csiki Gábor

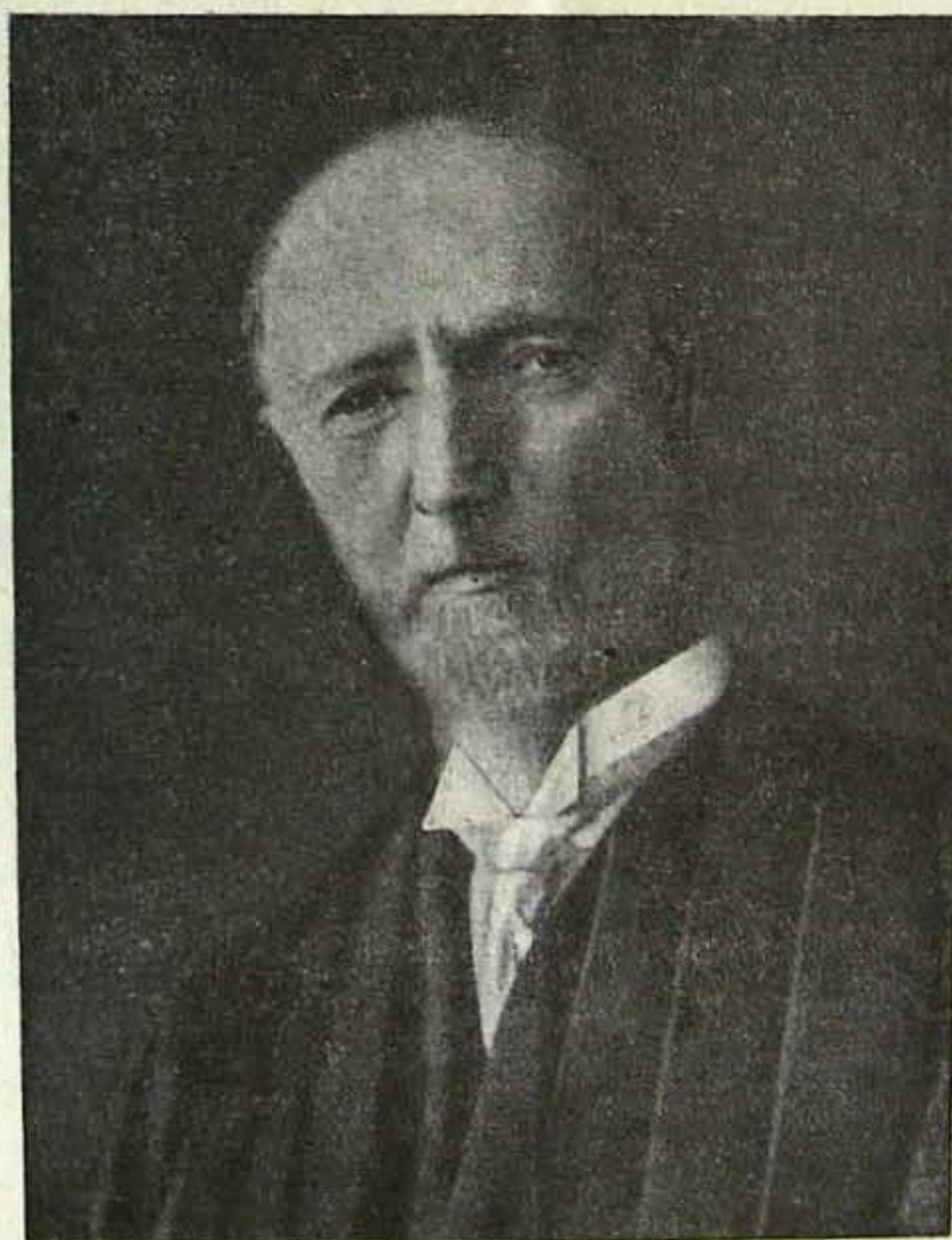
Megjelenik havonként.
 Előfizetési ára:
 Egy évre 4 pengő

Torda: 1568.

HATÁRKÖVEK

Pozsony: 1848.

az unitárius egyház történetében. Ezeken a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy **az unitárius vallás bevett vallás** (recepta religio).

Dr. BOROS GYÖRGY, unitárius püspök.

Az egy igaz Isten nevében.

A főpásztor első izenete.

Az én kedves és nagyon szeretett unitárius atyámfiaimnak, testvéreimnek küldöm első főpásztori köszöntésemet és üdvözlétemet, mert tetszett egyházunk legfőbb hatóságának, a zsinati Főtanács Tordán az Urnak 1928. esztendejében, május 20-án, a püspökséget egyenlő akarattal rám ruházni.

„Hálát adok a mi Urunknak, hogy engem hívnek ítélte rendelvén a szolgálatra.”

Titeket arra kérlek és intelek, legyetek szorgalmasok az Isten előtt kedves dolgokban. A hitet, melyet ajándékképpen Istentől kap-

tunk, tartsátok meg és ápoljátok szívetek drága kincseivel: szeretettel, hosszú türéssel, áldozatokkal és buzgó imádsággal. Ha így cselekesztek boldogok lesztek és szeretett válsunk és egyházunk virágozni fog Isten dicsőségére, embertársaink javára.

Én ezért fogok fáradozni Isten segedelmevel lekemnek és testemnek minden erejével. Isten áldása és kegyelme legyen és maradjon ti rajtatok egyenkint és összesen!

Dr. Boros György unitárius püspök.

Népemhez.

(John Hus, 1369—1415.)

Én, Husz János, jó reménység alatt Isten szolgája, remélem és várom az Ég Urától, hogy mindazoknak, akik Őt szeretik, megadja az ő kegyelmének ajándékát itt a földön és ama jobb világban örök boldogságot nyújt mindnyájunknak. Amen.

Kedves Atyámfiai! Kérve kérlek titeket: szeressétek az Ur Jézus Krisztust, nagy örömmel vegyétek és kövessétek az ő tanítását az Élet útjain. Ragaszkodjatok a szent Igéhez, amelyet én prédikáltam nektek Isten örök törvénye szerint. Ha pedig akár nyíltan a szószékről, akár négy szemközt valami olyant mondtam volna, ami ellentétben áll az isteni igazsággal, ne tudjátok fel azt nekem.

És ha emberi gyarlóságból valami könnyelműséget követtem volna el, kérlek nézzétek el; s kérjétek Istent velem együtt, hogy bocsássa meg az én bűneimet.

Tiszteljétek és szeressétek a Ti papjaitokat, akik példás erkölcsi életet élnek s akik elegyítés nélkül hirdetik az Isten igéjét.

Ovakodjatok, kérlek a szemfüles emberektől s kivált az olyan papoktól, akik juhoknak ruhájában közelednek hozzátok, de — a

Megváltó szerint — belül „ragadozó farkasok”.

A nemes urakat kérem, hogy bánjanak a szegény néppel szeliden és igazságosan.

A polgárok intézzék az ő ügyeiket becsülettel. A munkások végezzék az ő dolgaikat örömmel és lelkiismeretesen. A szolgák pedig szolgálják az ő urukat és urnőjüket híven.

Kérem a tanítókat: járjanak elől jó példával, tanítsák a gondjaikra bizott ifjúságot és szeressék a jó Istent mindenek fölött. Az ő dicsősége és a közjó legyen tetteiknek rugója, nem pedig hiú világi dicsőség, vagy nyereség vágy.

Kérem a tanulókat: engedelmeskedjenek az ő tanítómestereiknek minden jó és szép dologban; és nagy jó igyekezettel tanuljanak a maguk és mások javára és Isten dicsőségére.

Láncok között, börtönben írom Nektek ezt a levelet. Naponta várom a halálos ítéletet; de bízom az én teremő Istenemben s az ő igazságától semmi, sem élet, sem halál, el nem tántorít.

Constanz. 1415. június 10.

P. b.

Zarándokút.

II.

Március 20-án nyolc-tíz hatalmas autobus szállította ki a lelkes zarándok-csapatot Washington mezei jószágára, Mount Vernonba, ahol még jórészt minden úgy van a koloniális stílusban tartott kastélyban, ahogy az egykori tulajdonos hagyta. A kirándulásnak jó idő kedvezett. Mindenki örült, hogy végre kiszabadulhatott a négy fal közül. Igaz lelki gyönyörűséggel élveztük a gyönyörű panorámát, amely útközben is és kivált a terjedelmes park tisztásairól a Potomac folyóra nyíló szakaszon elibénk tárult. Ez a hely kiválóan alkalmas lehetett a munka után a pihenésre és a további erőgyűjtésre, amelyre az Unió megteremtőjének oly nagy szüksége volt. Ilyen helyen születhetett a Hegyi Beszéd és ilyen helyen történhetett a Táborhegyihez hasonló csodálatos átváltozás az isteni szózat spontán megnyilatkozásával: „Ez az én szerelmes Fiam, ötet hallgassátok!”

Utunk az arlingtoni „nemzeti” Temetőker-ten vezetett keresztül; mert a nemzetközinek gúnyolt Amerikában ilyen is van: nemzeti temető. Hősök, hadvezérek és egyszerű katonák sírjai, hivalkodás nélküli emlékjelekkel megörökítve a ciprusok és más lombfák vígasztaló árnyékában. A legutóbbi világháborúnak hazaszállított áldozatai is itt pihennek szép hadirendben, ahogy annak idején felfejlődtek a lövészárkokban. Különös, hogy az emlékjel mögött nem domborul sirhant, mint az minálunk általános szokás. Itt jól ápolt sima gyeplő az egész, mintha ez is az egyenlőséget és a demokráciát hirdetné még a halottak csöndes birodalmában is. Máskülönben a kerítésen kívül mozgalmas élet folyik. Valóságos katonai táborhely, ahol a kiképzés történik. Egészséges, szép vidék; kényelmes villaszerű lakásokkal a tisztai családok és a legénység számára.

Március 20.-a lévén a Kossuth Lajos halálának évfordulója, hazatérőben egyik zarándok testvérünk indítványára a lunch alatt elénekeltük a Kossuth nótát. S ebben a sirva-vigadó hangulatban tértünk vissza éjjeli szállásunkra. Előbb azonban megtekintettük még a gigantikus Lincoln-emléket, amelynek méretei az egyiptomi gulákra emlékeztetnek. A holt kövek között élő lélek lakozik. S a kövek maguk is a népfenségről beszélnek, amelynek ez az elnök volt a leghívebb és legegyszerűbb képviselője. Hatalmas lépcsőzet visz fel hozzá, az embernyi Emberhez, figyelmeztetve mintegy az elbizakodott halandót, hogy emelkedni csak fokról-fokra lehet. Aki innen, a park-szerűen kiképzett, hatalmas vízmedencével

élenkített területen az úgynevezett „Tü” fokán át tekint a távolban tündöklő, a lemenő napsugaraitól megaranyozott Capitoliumra, soha el nem feledhető képet hoz magával az élet vándorútján. Már csak ezért is érdemes volt újból elmennem Amerikába.

Eközben esténkint itt-ott egy-egy nívósabb szórakozó helyre is betértünk, hogy letéve a napi gondokat, felüdüljön a lélek s a reá következő nyugtató álmom után annál jobban fellegyünk készülve a reánk váró szent feladatokra.

Másnap, a tavasz kezdete nem sok illuziót hagyott nekünk. A nevezetes „Horse-shoe Line” mentén nyilsebesen haladt a különvonat Washingtonból Pittsburgh felé, ahová este 5 óra tájban meg is érkeztünk. Március 21-ike és a hegyek között igazi téli táj, hó, jég és

zuzmára: nem a legjobb ajánlólevél, de azért Isten kegyelméből ezen is átküzdöttük magunkat. Velünk volt valaki, aki az egész úton nehéz fáradalmainkat elviselhetővé tette s mindig kész barátságos mosolyával fegyelmezte azokat, akik esetleg türelmetlenek voltak. Megmondjam, hogy ki volt ez a férfi? Jól ismerjük őt a mi közös nagy nyomorúságunk idejéből. *Pedlow kapitány* a neve. Elejétől végig kitartott mellettünk, hogy mindenki jól érezze magát s kellemetes emlékekkel gazdagon térjen vissza ki-ki a saját otthonába. Az ő jóságos arca, az ő nemes szive tette otthonossá a mi számunkra az idegen világot.

Pittsburgban az állomáson valaki lelkesen megéljenezte az unitárius püspököt. Kénytelen voltam elfogadni ezt az átruházott kitüntetést, hogy elejét vegyem a hosszas kimagyarozásnak. Mi türes-tagadás hivatalosan és nem hivatalosan úgy szerepeltem, mint „Bishop Józan”, jóllehet mindenki tudhatná, hogy én csak *trianoni* címzetes püspök vagyok. De ha már vállalnom kelle a dolog terhét, szívesen vállalom a dolog odiumát is, miután rólam még a szopós gyermek is tudja, hogy vágyaim netovábbja a „*tiszteletes*” cím, amelyet ide s tova negyven év óta nem egészen érdemetlenül viselek.

A pittsburghi magyar egyesületek lakomája este 8 órára a város távolabbi részébe szólított bennünket, ahol igazán szíves, meleg baráti fogadtatásra találtunk. Egyik kiszolgáló asszonyság (szatmármegyei) ismerősei felől kérdezősködött az ó-hazában, s aprólékosan leírta nekem családi viszonyait, bemutatva a kis fiát, meg a nagy leányát, akiknek

a révén egy-egy pohár hűsítő itallal nekem több jutott, mint másoknak. Bizalmasan a válamra könyökölve mondogatta el ottani élet-sorukat, amióta átvitorláztak az Ujvilágba. Vígán telt az idő. Pohárköszöntők és jó magyar nóták harmonikus egyvelegéből nehéz volt kiszakítanom magamat. S mégis mennem kellett, mert — este 10 órakor — az unitárius templomban várt a jó pásztor, Mr. Mason, szép gyülekezetének válogatott tagjaival, akik a zarándok-csapat unitárius tagjait köszönteni óhajtották. És milyen megható módon köszöntöttek bennünket! Amint bevonultunk a tágas, szép, izlésesen berendezett templomba, felcsendültek az orgonán a magyar Hymnus hangjai s annak utolsó akkordjaira keresetlen szavakban üdvözölt engem és testvéreimet a gyülekezet lelkipásztora, mire én könnyekig meghatva válaszoltam. Következett a kézfogás, az ismerkedés mindenkivel váltottunk egy pár szót. Kozmáék németül és franciául igyekeztek magukat megértetni. Akadt a gyülekezetben egy mérnök, aki egyik nagy vállalatnál együtt dolgozott annak idején a mi híres *Kandó Kálmánunkkal*, akire most is szívesen emlékezett vissza.

A társalgóban még hűsítő italokkal és harapni valóval is megkínáltak a Nöszövetség tagjai, akik közül egyik-másik elemlegette dr. Csiki Gábor afiának évekkal ezelőtt történt látogatását és missióját az erdélyi egyházak és iskolák megmentése érdekében. Az ő gyülekezetök is magára vállata egyik erdélyi testvér-egyházközség anyagi segélyezését erkölcsi gyámolítását.

Ilyen meghitt találkozó után édes volt a pihenés a Fort Pitt szállóban, ahonnan másnap reggel zárt sorokban vonultunk fel a magyar színekkel is gazdagon diszített Városházára, ahol ünnepélyes üdvözlés és fogadás volt, a város kulcsainak symbolikus átnyújtása mellett. Ez a füstös város hatalmas központja a világ acéliparának s ezer meg ezer dolgos kezét foglalkoztat annak különböző ágaiban. *Carnegie*, a híres acélkirály innen kormányozza könyvtárai és jótékony intézményei útján a világot. Ugy tudom, a békepalotát is ő ajándékozta Európának, hogy ennek az örök eszménynek legyen legalább Hágában biztos hajléka, ahol az idő viszontagságai elől megvonja magát. Sok minden kitelik ebből az acélből, amellet az acélos jellem mellett, amely a munkát az Uristen legnagyobb áldásának tekinti.

Nem utolsó látvány volt, amint egy egész városrészt elfoglaló óriási acéltelep öntőműhelyének olvasztó kohójában gyönyörködtünk, amely eleven tűzokádó hegy módjára nyílt meg, hogy kibocsássa magából a lávafolyamot s formába öntve szállítva mammuth nagy-

ságu daruk útján rendeltetési helyére. Ez a tűzijáték a maga szikraesőjével nemcsak a képzeletet foglalkoztatja, hanem oda mutat, ahol a dolgok gyakorlati megoldása mindennütt a világon elsőrangú feladat. Micsoda fegyelem és pontosság kell ide, hogy minden egy hajszálra találjon, minden — ember és gép — egy intésre engedelmessédjék. Csak így lehet elkerülni a katasztrófát, amely anyagiakban és erkölcsiekben óriási kárt jelentene az üzemnek és a benne foglalkoztatott munkás kezeknek. Ember és gép, gép és ember... Ha sokat variáljuk: *gépeember* lesz belőle. És hovatovább csakugyan meg is valósul a fejlődés itteni méretei között az emberiségnek az a típusa, amely a maga erkölcsi fensőbbiségét is a technika és csak a technika szövevényei és útvesztői között keresi. Én hiszek a haladás a fejlődés végtelen lehetőségeiben; de a gépeember nem ideálom. S mégis bámulnom kellett azt a majdnem ösztönös tevékenységet, amelyet a gép maga a sinek és szálvasak produkálása közben kifejtett. Hengerek gördültek, fűrészek hördültek, villámok csapkodtak, sziporkák szórodtak közvetlen közelünkben s a szemünk láttára ment minden, mint a karikaacsapás. Ugy kell lenni, hogy ez is bent volt az Isten világteremtő gondolatában, mert különben miről írta volna Dante ama fenséges *Comédiát*.

Egészen más hangulat fogott el a másik telepen a híres Heinz-féle konzervgyárban, amely lunch-re invitálta a zarándoksereget. Reclám-fényét: 57, a városban mindenki ismeri. Éjjel nappal tájékozódni lehet utána, mint valami világító torony után ebben a sűrű embertengerben, amelyet Pittsburgnak neveznek. Kegyelettel őrzik még a kis egyemeletes házikót, amelyből ez a nem t'om hány emeletes, hatalmas pavillonokból álló külön világ kifejlődött a becsületesség, a takarékoság és a hangyaszorgalom útján. Mert itt — úgy látom *business* és *becsület* synonym fogalmak s bevált, hogy a becsület a legjobb reklám. Leves, főzelék, hús, tészta, gyümölcs: ebből állott a gazdagon s mégis egyszerűen egybeállított menü, amelyre ottani szokás szerint én kértem az — áldást. Soha jobb koszt nem kell nekem, mint a minőt itt élveztünk. S közben pompás zenedarabok csendültek fel az orgonán, amely más alkalommal egyébként a munkások szórakoztatására szolgál. Mozi és előadó terem is ez az ebédlő, ahol olyan jól éreztük magunkat s ahol távozóban még egy kis bicskát is kaptunk ajándékba, a híres 57-es számmal, amelyre a gyár, mint uborkakészítményeinek sorozati számára, olyan büszke.

Magát a gyár belsejét a maga boszorkány konyháival, ahol 57 különböző módon alakban

konzerválják az uborkát, már nem láthatám, mert egy kedves rokoni látogatást kellett még az esti fényes bankett előtt közbeiktatnom. Értem jöttek. Visszahoztak. Mert ebben a szétszórt körengetegben nehezen tudtam volna egymagamba eligazodni, jöllehet 3 évvel ezelőtt is megfordultam a csendesen elvonult és kevésbé füstös Elliott városrészben, amely merészen kapaszkodik fel a hegyoldalra. Csak aznap tudták meg, hogy ott vagyok s mégis magyaros vendégszeretettel vártak s apraja-nagyja örült a viszontlátás édes örömének.

Aznap este volt a Pittsburgh város által adott diszlakoma a William Pem Hotelben, ahol a szertartásos üdvözlések után megindult a pohárköszöntők (száraz) árja, amennyiben csak *vizzel* köszöntgettük egymást, vagy az eszmét, amely szívünkhöz a legközelebb állott. És is beszéltem. S azt mondják, hogy jól beszéltem. Kivált az angol közönséget egészen meglepte az a könnyedség és folyékonyág, amellyel az angol nyelvet beszélem. Amit mondtam, s ahogy mondtam, nagyon tetszhetet az egész közönségnek, mert a beszéd végeztével a szónokot „számosan” üdvözölték s a dolog híre még Budapestre is eljutott, ahol azóta is sokan megrázták ezért a kis Kossuthféle jelenetért a kezemet. Nem lehetetlen, hogy abban az ünnepélyes órában az ő lelke szállt reám s elvégezte azt, amit a saját erőmből nem vihettem volna véghez. Én ugyanis gyermekkoromtól fogva a Kossuth cultus hitágazataiban nőttem fel s ma is abban forogólodom, hogy tegyek érte valamit. Valamit, ami feljegyzésre méltó. Valamit, ami marandó. Áldom az isteni Gondviselést, hogy ez nekem most is és ennyiben abban a fényes gyülekezetben is sikerült. Ezért aztán, vagy talán egyéb érdememért, amiről informálva magam sem vagyok, én is megkaptam kitüntetésképen Pittsburgh város kulcsát. Itt van az íróasztalomon sok más kedves emléktárgy között, amelyek mindegyre visszaidézik lelkemben az Amerikában töltött szép napok emlékét.

Még mielőtt baccalaureatus módra Pittsburghot elhagytuk volna, másnap délelőtt meglátogattam egy régi kedves keresztleányomat, néhai Telkes Béla, özvegyét, aki második férjével és két gyermekével a Morning-side nevű városrészben lakik. Volt öröm a nem remélt látogatás fölött. Ezer kérdezősködés az otthoniakról, akik bizonyára ugyanolyan szeretettel gondolnak a távolból mireánk. Van hát valami, ami a végtelen távolságot is legyőzi a maga varázserejével, és ez nem más, mint a szeretet. Isteni lényeg — emberi tulajdon: boldogságunk és üdvösségünk egyetlen és pótolhatatlan eszköze. Nem bántam,

meg, hogy e miatt az egyetem megtekintéséről le kellett mondanom.

Csak annyi időm volt, hogy éppen elérjem a d. u. 2.30-kor induló különvonatot, amely meg se állott egyfolytában Clevelandig, ahol magyar testvéreink már vártak reánk. Itt is ismerős arcok köszöntöttek. Alighogy a Hotel Hatler-ben elhelyezkedtünk, megszólalt a telefon. Az ottani angol unitárius pap Dr. Lupton, óhajtotta megbeszélni a vasárnapi programot. Minden úgy történt, ahogy előre megállapodtunk.

Előbb azonban a szombati hivatalos fogadtatásról kell megemlékezni, amely éppen olyan szívélyes volt, mint az eddigiek, azzal a különbséggel, hogy itt nem a polgármester, hanem a Manager fogadta a zarándokbizottságot, személy szerint is elsőseget gyakorolva a maga kiváló egyénisége és rátermettsége folytán.

A város nevezetességeit autbuszjáratokkal tekintettük meg. Mióta itt voltam sok változás történt. Most épül s talán még évekig eltart a 22 emeletes óriási központi pályaudvar, amely a legujabb vívmányokat fogja megvalósítani a vasúti forgalom gyors és biztos lebonyolítására. Fehér tornyával máris kiválik a környező épületek szürke tömkelegéből, mintha irányt és iramot szabna a többieknek is. Előtte a téren ott áll a Civilháború impozáns emlékszobra harcijelenetekkel tarkítva. Távollabb galambsereg vonja magára figyelmünket. Ezek is hozzá vannak szokva, hogy a közönség etesse őket, mint Szent Márk téri tesvéreik. Szép vonása az emberi léleknek, hogy az állatot is szereti, ha nem is teszi kötelezővé a vallási parancs szentségével, mint annak idején Buddha tevé.

A gyári városrészben túl az Erie tó partján s künnebb a környező magaslatokon gyönyörű tiszta és izléses villanegyedek húzódnak meg. Innen járnak be irodáikba a szellemi munkások, akik kezet fogva a kézi munkásokkal ezt a hatalmas ipari emporiumot rövid 100 év alatt felvirágoztatták. Az Erie tó különben egy beltenger benyomását teszi az emberre s éppen úgy tud haragudni, ha nem jól bánnak vele, mint a mi Balatonunk. Ennek a víztömege szakad bele a Niagara zuhatag és örvénylő áradata alakjában az Ontarióba.

Cleveland arról is nevezetes nekünk magyaroknak, hogy Budapest után ez a világon a legnagyobb magyar város és hogy itt emelték kivándorolt véreink az első szobrot Kossuth Lajosnak valahol az Egyetem-tér környékén. A zarándok-csapat vasárnap d. u. meg is koszoruzta lelkes ünnepség keretében. Ne hagyjuk ki azt a családi szép ünnepet se, melyet az East side-on rendezett a magyar

evangelikus gyülekezet Kapi Béla püspök látogatása kapcsán. Itt a gyülekezet lelki vezére Ruzsa László, akinek a felesége Ütő Árpád hitrokonunk bájos leánya. Két szép gyermekkel fogadtak volt 3 évvel ezelőtt, amikor Husvét első napján náluk hirdetem a feltámadás ígéit. S most is hasonló testvéri szeretettel fogadtak az én elválhatatlan jó barátom és utitársam kíséretében. Amíg ő a templomban emelte fel a csüggedt lelkek akaratát a mindenható Istenhez, reá mutatva a mezőben szétszórt csontok prófétai megmozdulására, addig én a Templomi szertartást követő hangulatos lakomán emlékeztettem idegenbe szakadt véreinket az ősi oltár, az elhagyott hazai tűzhely szeretetére. Öröm volt látni azt a sok szép magyar népet. Csak azt sajnáltuk, hogy hát ha odakünn boldogultak is egyesek — amire számtalan példát tudnék felhozni miért kellett olyan mostoha sorsot szenvedniök a saját hazájukban, hogy azon már csak a *vándorbot* segíthetett. Ugy ahogy.

Vasárnap, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján, kemény napunk volt. D. e. 10 Prédikációra a 126-ik utcai magyar református templomban. D. e. 11 Üdvözlő beszéd a Dr. Lupton templomában. Déli 1 órakor ebéd a Herczeg kolléga iskolatermében, amely valaha templom gyanánt szolgált, amíg az utcafrontban fel nem épült a mai izléses templom, melyben 3 évvel ezelőtt szintén egy ilyen zsúfolt vasárnapon prédikáltam. (Egy nap 3 prédikáció, ez Amerikában nem ritkaság; sőt a hétköznapi is meglehetősen próbára teszik az embert.) D. u. 4 órakor gyülekezeti tea az angol unitárius Nőszövetség kebelében. Este 8 órakor 2400 (igazat mondok) teritékes bankett a Szabadkőműves Páholy monstre éttermében, amelyet ilyen nagyszabásu összejövelekre ki lehet bérelni. Tehát ne tessék meg-

ijedni. Ennek a bankettnek a szabadkőművesekhez semmi köze nem volt. Sem a szabadkőműveseknek a banketthez. Szerencsére a Ház nem szakadt reánk. A világ se dőlt össze. Mindössze annyi történt, hogy ebben az óriási teremben az ebéd után felsorakozó ünnepi szónokokat alig lehetett hallani, amíg Fábrián képviselő úr stentori hangja be nem töltötte egész gyülekezetet s magával nem ragadta olyan közös platform hirdetésével, amelyben mindannyian megegyezünk s amely az óhaza feltámadását nem távolabbi cél gyanánt tüzi ki, hanem parancsoló szükség és életkérdés gyanánt vallja és hirdeti az egész világ színe előtt. Hadd tudják meg a hatalmasok, hogy addig nem lesz béke a világon, amíg a Hatalom csizmái által eltiport féreg, ez a Csonkaország, már begubozott állapotból új életre nem ébred, mint örök álmok szent remények jogos várományosa!

Másnap ileális szép időben meglátogattam Lupton kollegát Hudson-ben szerzett mezei jószágán, ahonnan (25 km) naponta bejár a templom mellett sekrestyébe, hogy sokoldalú tevékenységét a pásztorit és a társadalmi, zökkenés nélkül fentartsa. Séta, lunch és siesta után innen mentünk be együtt ismét a Euclid Avenue-n levő templomhoz, ahol este fél hét tájban közös vacsorára gyültek egybe a *Unity Club* tagjai. Vacsora után concert volt. Az én előadásom: „Nemzetközi jóindulat a világbéke szolgálatában” — élénk érdeklődést keltett. A témát több oldalról megvilágítottuk. De sajnos, a sötét lekek (már t. i. a trianoni határokon túl) nem vettek tudomást róla. Majd megtudják, ha zeng a Niagara: a mi legközelebbi állomásunk, amely előtt júliusban fogunk találkozni. —

Józan Miklós.

Egyházköri közgyűlés.

Debrecen. — A református Világ Mekkája vagy Rómája, de nem egyeduralgoló, mert fája árnyékában helyet ad másnak is, aki magyar. Magyar görögkatholikusnak, evangélikusnak, unitáriusoknak. — Debrecen — Ismeretlenül is vonzott és miután megismertük, még nehezebb lett a válás tőle. Talán azért, mert amíg ott voltunk... otthon jártunk. Hívek között, testvérek közt.

Sokan vettünk részt a közgyűlésen és az ezzel kapcsolatos templomszentelésen. A Debrecenben lakó unitáriusok, egy református jóltevő végakaratóból már hosszú évekkel ezelőtt kb. 20 hold birtokhoz és házhelyhez jutottak. Évek óta gyűjtötték a pénzt és miután a lelkek száma is 100 felé emelkedett elhatározták egy imaház építését. Az építkezés

az idén fejeződött be és június 7-én d. e. 11 órakor tartottuk benne az első felszentelő Istentiszteletet. A templom kicsinynek bizonyult a tiszteletére megjelentek számára.

Dr. Baltház Dezső püspökkel az élén a ref. egyház papi testülete a vármegye főispánja a városi hatóságok a törvényszék, rendőrség képviselői, az unitárius világ vezető emberei Józan Miklós püspöki vikárius, Dimény Mózes köri gondnok, a budapesti és vidéki papi kar és a egyházak kiküldöttei s a sok vendég együtt emelte hálával szívét Istenhez az imádkozó pap fohászával, melyben megköszönték az Ur segítségét, a templomot, ahol úgy imádkozhatnak, mint egykor otthon. —

Józan Miklós püspöki vikárius felavató be-

szédje következett ezután, melynek hatására könnygyöngyök kezdtek csillogni a hallgatók szemében: „Békesség hajléka, állj az idők végéig, békesség oltára, fogadd megbocsátó szeretettel, akik tehozzád járulnak. Állj Sionom — Istennek dicsőségére, embernek szolgálására” — zengtek fel a beszéd utolsó akkordjai a főpásztor ajkán. És az otthonukból elüldözött erdélyiekkel együtt sirtak a magyar testvérek. A debreceni iparos dalegylet éneke után dr. Csiki Gábor missziói lelkész úrvacsorai beszédje és az úrvacsora kiosztása következett, amelynek végén az üdvözlések hangzottak el.

Istentisztelet előtt a városháza kistermében a közgyűlés folyt le, amelynek nevezetesebb

tárgyai: dr. Kozma György hódmezővásárhelyi közjegyzőnek köri felügyelő gondnokká választása, az államsegély felosztása az esperesi jelentés és Dimény Mózes felügyelő gondnok szép megnyitója voltak.

Délután az Arany Bika szállóban közebéd volt, amelyen sok szép felköszöntő élénkítette a hangulatot. Debreceni ünneplésünk csak egyszer volt szomorú, amikor a temetőben az elhunyt alapítók Szabó József és Zsófia s az elhunyt gondnokok Székely Ferenc és Lőfi Jenő sírjánál emlékeztünk. — A debreceni Leányegyház anyai szeretetét, amivel vendégeit táplálta ez uton is hálás szívvel köszöni a vendégsereg.

HIREK.

Telefonszámunk: Lipót 974-24.

Istentiszteletek a fővárosban a két nyári hónap alatt minden vasárnap d. e. 11 órakor az V. Koháry utcai templomban. A Csobáncz utcai, pestszentlőrinczi és a Rendőr Istentiszteletek őszig szünetelnek.

Pünkösöd ünnepén a három úrvacsoraosztó Istentiszteleten 500 lélek járult az Ur asztalához. Örömmel szolgál, hogy a templomot mind többen keresik fel — igére szomjas szívek. A kenyeret és bort ez alkalomra Józán Miklósné főtiszteletű asszony adományozta. Isten áldása legyen jó tettén.

Kebli Tanácsunk június 3-án a következő ügyeket tárgyalta: A szélviharban megrongálódott torony és fedélzet megjavítása költségének (több mint 3000 pengő) megszavazása. — A főváros által megküldött új adófizetők adóinak meghatározása. A köri közgyűlésre az egyház képviselőjének (László János máv. főfelügyelő) megválasztása.

A vallástani vizsgák új rendjének elfogadása. A püspöki vikáriusi iroda berendezési és a lelkészi lakás átalakítási költségeinek megszavazása.

Püspökválasztás Tordán. Május 19-én és 20-án élénk és mozgalmas napja volt nemes Torda városának. Mintha a több száz év előtti unitárius gyülekezés elevenedett volna meg, amerre járt az ember ezekben a napokban mindenütt unitáriusokkal találkozott. —

Két gyönyörű aktus teljesítésének helyéül szolgált az ősi város. Egyik nap a könnyhullatásé, a másik nap az örömkönnny csillogásé volt. Május 19-én mélyen megindító ünnepélyen idézték a nemrég elhunyt öreg püspök, néhai Ferencz József emlékét. Délelőtt a templomban, délután a Vigadóban, mindenkor óriási közönség előtt. Mintha az emlékezésben erőt kerestek volna a múltból a jövőre. —

Másnap a zsinati főtanács püspökválasztó gyűlése folyt le, ugyancsak a Vigadóban.

Szavaztak, mint az unitáriusokhoz illik. Egységesen Testvériesen. És megválasztották dr. Boros György egyházi főjegyzőt a Dávid Ferencz püspöki székébe, e sorban már 24-ik püspökül. Örömkönnnyek... beszédek... érzéshullámok ünneppé emelték a püspökválasztó zsinatot. A megválasztás után az új püspök köszönő és beköszöntő beszédjei nyomán mélyeséges nyugalom szállotta meg a lelkeket. Be van már töltve a püspöki szék. Van már a nyájnak pásztora... És a békesség csendje ölelte harmadnapra Tordát újra. A választók és vendégek hazaszéledtek, az új püspök pedig megindult új munkája felé Kolozsvárra.

Dr. Urmánczy Nándornak a Pesti Hirlapban megjelent cikkét az Unitárius Világ hálával és köszönettel fogadta. A vezércikk nyomán mindenféle felcsendülő hangok tónusából, a megértés és a szeretet hullámai indultak felénk. Sokan csak most kezdenek megismerni bennünket. Ezért is még egyszer köszönetünket küldjük az írónak.

A vallástani vizsgák a múlt számban közölt csoportok sorrendjében igen szép eredménnyel zárultak. A vizsgabiztos jelentése a hitoktatók és a tanulók munkájáról dicséretesen emlékezik meg. Június 17-én pedig kis templomunk alig tudta befogadni a gyermekereget, amelynek évváró Istentiszteletén Pethő István hitoktató lelkész imádkozott megható szavakkal és Jancsi László hitoktató lelkész beszélt ifjú bölcsként tanítványai seregéhez. Az Istentisztelet végén az ősz főpásztor Józán Miklós püspöki vikárius adott gazdag tapasztalataiból és ifjú lelkesedéséből útravalót a vakáció küszöbén álló gyermekeknek.

A nyaraltatási akció, mely mint egy tavaszi virág a Józán Miklós püspöki vikárius szívéből nyílt ki

már be is fejeződött előkészületeiben. 40 gyermek indul június 30-án délben a Keleti pályaudvarról a Balatonra, Balatonalmádira. 40 gyermek. Pedig a nyaralásra szoruló több lett volna. De a pénz a többhöz kevés volt. A vikárius a maga személyében 10, az Egyházközség 10, a Missiói Ház 10 gyermek és egyesek hozzájárulásai segítségével 10 gyermek jut nyaraláshoz. Minden gyermek egy havi nyaralása 80 pengőbe kerül. Ez is kedvezményes ár, amit a Zsófia Gyermekszanatóriumnak köszönhetünk, soha el nem múló hálával. Ha mindazok, akiket erre felkértünk nyilatkoztak volna talán több volna a nyaraló gyermekek száma. Így is köszönettel adózunk azon keveseknek akik segítségünkre siettek. Az adományokat itt nyugtázzuk: Dimény Mózes, dr. Szentpétery Lajosné, dr. Kozma Jenő 80-80 P. Mihály Rudolfné, 60 P. Klein Géza, dr. Májay Dezső, Fürst Ödön, dr. Jakab Zoltán, Förster Lajosné, dr. Simon Mihály Pál, dr. Molnár Dezső, Botár János, Schey Ernő és dr. Molnár Jenő 40-40 P. Dr. Schmer Sándor, dr. Gyulay Tibor, Faluvégi Áron, Kolegerszky Viktor, Borsos Zoltánné, Csatkai Jenő, Polgár Lipót, dr. Putnoky László, özv. Lipkay Arthurné 20-20 P. Häutler Ferenc, Kolegerszky Viktor, Binder Emilné, dr. Jakab Zoltán, dr. Kozma Jenő, dr. Mahler Sándor, Szende Gyula, Mihály Rudolfné és Somlyay Árpád 7-7 P. dr. Ürmössy Gyula 10 P. Molnár Miklós 5 P. Németh Imréné 2 P. útiköltséget.

Külön kell megemlítenünk Beke Mózes isk. igazgató nevét, aki külön 10 gyermeknek tette lehetővé iskolák útján való nyaraltatását.

Igazságot Magyarországnak. Ez a címe a Külügyi Társaság kiadásában megjelent legújabb revíziós munkának, amely magyarul és angolul világosítja fel a világ közvéleményét a magyar igazságról. Érdeklődőknek szives szeretettel ajánljuk a könyvet megvételre.

A középiskolai rajzverseny, amelyen 26 iskola rajzosa vett részt egy unitárius ifjú győzelmét hozta meg. Első helyen álló nyertese a versenynek: László Gyula érettségizett ifjú, László Gyula ig. tanítónk fia, akinek az elsőséghez és a jeles érettségihez is gratulálunk.

Református Testvéreink június 2-án és 3-án nagygyűlésre jöttek össze a fővárosban, amelyen az öntudatos ref. étellel összefüggő kérdéseket tárgyalták.

Pécsett május 20-án újra prédikált hiveinknek Józán Miklós püspöki vikárius. Beszédében a hősi halottakról is megemlékezett és keményen ostorozta a Baranyában nemzetet pusztító egykét. Az Istenisztelet helye a református templom volt. A pécsi Erdélyi Otthon Rothermere lord fiát egy szép albummal ajándékozta meg, amit Józán vikárius hozott magával és nyújtott át Mr. Harmsworth-nak.

Erdélyről szomorú iskola tragédiák hírei sirnak át újra a határokon. Tizenkét iskolát ítelt halálra a legutóbbi kulturrendelet köztük a sepsiszentgyörgyi Mikó kollegiumot, amelyet nyilvánossági jogától megfosztott. A többiekre olyan törvényeket, hozott, amelyek lehetetlenné teszik a fennmaradást.

Dr. Jancsó Benedek ősz tudósunk közéleti tevékenységének 50-ik évfordulóján június 15-én a Magyar Székely Társaság hálája kifejezéséül ünnepséget rendezett, amelyen az ünnepelt mellszobrát is leleplezték. — Isten éltesse még soká.

Benedek Sándor a Magyar Székely Egyesület elnöke június 17-én ülte meg élete párjával aranylakodalmát. Mi is szeretettel köszöntjük őket.

Házasságkötés. Vári Nagy Márton és Ladiszlay Erzsébet folyó hó 23-án házasságot kötöttek Füzesgyarmaton.

Igaz boldogságot kívánunk.

Lelkészek figyelmébe. Június 30-ig helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó a lelkészek családi állapota a bizonyítványok közvetlenül a Kultus II. osztályának küldendők.

Esketést, keresztelést, temetést egy nappal előbb kell bejelenteni. Ezt saját érdekében mindenki tartsa szem előtt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 3 óráig.

Lakásváltozás esetén egy levelezőlapon kérjük az értesítést az új címről, hogy lapunkat pontosan kézbesíthessük.

Ha egy családban betegség, vagy egyéb baj támad, ha valamely család tagja kórházi ápolás alá kerül, hozzátartozói levélben vagy telefonon értesítsék a lelkészi hivatalt erről, hogy amennyire erőnk-től telik, enyhítsük testi-lelki fájdalmát, szenvedő testvérünknek.

Pénztári órák a budapesti lelkészi hivatalban d. e. 9-től d. u. 3-ig. Adót, előfizetést, adományt átvesz Gál Miklós pénztáros.

Halottak.

Tóth Olivér nyug. városi tanácsos a Főtanács tagja 75 éves korában június hó 4-én Tordán meghalt. Emléke legyen áldott. Pihenése csendes.

Az utolsó 48-as honvéd **Lebó István** is elhagyta a földet 96 év után s haza szállt lelkével, abba az égi regimentbe, ahol hű társai várták.

